

Rutin för ekonomiskt bistånd mot återbetalning och återkrav

Socialkontoret, Motala kommun

Beslutsinstans: Socialchef
Beslutad datum: 2015-09-10
Reviderande instans:
Reviderad datum:
Gäller från:

Diarienummer: 13/SN 0049
Diarienummer:

Rutin för ekonomiskt bistånd mot återbetalning och återkrav

Inledning

Principen för ekonomiskt bistånd är att den enskilde vanligtvis får bistånd utan att han/hon är skyldig att återbetala det. De undantag som finns från denna princip regleras av bestämmelser i Socialtjänstlagen (SoL) och i Socialförsäkringsbalken (SFB). Frågan om återbetalning eller återkrav är inte aktuell att ta ställning till innan det har konstaterats att rätt till bistånd med ett visst belopp föreligger. Först då kan ställning tas till om och hur återbetalning eller återkrav kan ske. Bistånd mot krav på återbetalning bör inte beviljats till hushåll som förväntas bli beroende av försörjningsstöd eller har inkomster på motsvarande nivå. En rimlighetsbedömning kring förutsättningarna för den enskilde att återbetala utgivet bistånd ska alltid göras innan beslut om återkrav fattas.

Socialtjänstens möjligheter att få tillbaka det belopp som utbetalats som ekonomiskt bistånd kan delas in enligt följande:

- **Återbetalning enligt 9 kap 1 § 1 st SoL**
Bistånd enligt 4 kap 1 eller 2 § SoL som beviljats grundat på oriktiga, utelämnade eller på annat sätt av den enskilde förvanskade uppgifter.
- **Återbetalning enligt 9 kap 1 § 2 st SoL**
Bistånd enligt 4 kap 1 eller 2 § SoL som beviljats obehörigen eller med för högt belopp och som den som erhållit biståndet skäligen borde ha insett var fel.
- **Återbetalning enligt 9 kap 2 § 2 st SoL**
Bistånd enligt 4 kap 2 § SoL med villkor om återbetalning.
- **Återbetalning enligt 9 kap 2 § 1 st 1 p SoL**
Bistånd enligt 4 kap 1 § SoL som förskott på förmån eller ersättning.
- **Återbetalning enligt 9 kap 2 § 1 st 2 p SoL**
Bistånd enligt 4 kap 1 § SoL till den som är indragen i en arbetskonflikt.
- **Återbetalning enligt 9 kap 2 § 1 st 3 p SoL**
Bistånd enligt 4 kap 1 § SoL till den som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.
- **Återbetalning enligt 17 kap 1 § AFL, (107 kap 5 § SFB)**
Bistånd enligt 4 kap 1 § SoL som beviljats utan villkor om återbetalning där begäran görs från socialnämnden till Försäkringskassan om återbetalning av utgivet bistånd vid retroaktivt beviljad periodisk ersättning från Försäkringskassan. Begäran ska ske per förmån och beslutstillfälle. Villkoret är att den enskilde fått minst 1 000 kr till sin försörjning genom ekonomiskt bistånd.

Beslut sker enligt gällande delegationsordning. Till stöd för handläggningen finns Socialstyrelsens handbok *Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten, Riktlinjer för ekonomiskt bistånd* och *Rutin för dokumentation vid socialkontoret*.

Rutin

Rutinen ska klargöra handläggningsprocessen och vem som gör vad i ärenden som rör ekonomiskt bistånd mot återbetalning och återkrav. Uppföljning och revidering av rutinen sker vid behov eller minst en gång per år.

Rutin

Utredning enligt 11 kap 1 § SoL

Socialsekreterare Den enskildes ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd hanteras enligt ordinarie handlägningsprocess. Se processkarta *Ekonomiskt bistånd*.

Bedömning och beräkning

Socialsekreterare Den enskildes förmåga att återbetala ska prövas mot reella förväntade inkomster. Det ska med stor sannolikhet finnas ett kommande normöverskott. Restriktivitet råder att bevilja bistånd mot återkrav när den enskilde har ett upprepat mönster av att inte betala räkningar samt vid flera och omfattande skulder hos kronofogden. Att kräva tillbaka en del av summan under en kortare tid kan vara ett alternativ om det finns betalningsutrymme men framtiden är osäker. Den planerade återbetalningstiden bör normalt inte överstiga ett år.

Fatta beslut

Socialsekreterare Innan beslut fattas ska den enskilde informeras om att eventuellt beviljat bistånd kommer att beviljas mot återbetalning.

Två beslut fattas:

- 1. Beslut om bistånd enligt 4 kap 1 eller 2 § § SoL**
Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
- 2. Beslut om återkrav enligt 9 kap 1 eller 2 § § SoL**
Ange vilken paragraf och punkt som är aktuellt, se listan i inledningen.

Delgivning av beslut

Socialsekreterare Den enskilde ska delges beslutet. **Detta ska ske före utbetalning av det ekonomiska biståndet.** Av beslutet ska det även framgå uppgifter om de omständigheter som ligger till grund för återbetalningsskyldigheten och med vilken förmån eller ersättning det gäller.

Den enskilde ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas.

Återbetalningsplan

Socialsekreterare

I samband med beslut om återbetalning ska en återbetalningsplan upprättas. Mallen *Återbetalningsplan* finns i verksamhetssystemet Viva och denna redigeras och anpassas efter aktuellt ärende. Av återbetalningsplanen ska det framgå:

- Hur stort det återbetalningsskyldiga beloppet är
- Med vilken inkomst/ersättningsform återbetalningen ska ske
- När första inbetalning ska ske

- Hur periodiska inbetalningar därefter ska ske tills återbetalningen är klar
- Hur inbetalningar görs

Inbetalningar sker till bankgiro 5483-7265. Den enskilde anger sitt personnummer i samband med inbetalning.

Vidare ska det av återbetalningsplanen framgå vad som sker om återbetalningsplanen inte följs, se rubrikerna *Ersättningstalan hos Förvaltningsrätten* och *Eftergift*.

Återbetalningstiden bör normalt inte överstiga ett år.

Återbetalningsplanen undertecknas av den enskilde och socialsekreterare. Om hushållet består av två vuxna krävs bådas underskrift. Det innebär att ett personligt besök i samband med beslut och upprättad återbetalningsplan alltid krävs. Den enskilde måste godkänna att biståndet är återbetalningsskyldigt och att han/hon tagit del av beslutet, vilket underskriften är en bekräftelse på. Ett exemplar av återbetalningsplanen lämnas till den enskilde och ett exemplar bifogas akten.

Beslut och kopia på återbetalningsplan lämnas till utredningsassistent som tar över ärendet för bevakning och uppföljning.

Fullmakt

Socialsekreterare

Om möjligt väljs i första hand att återbetalning sker genom fullmakt. Fullmakt får dock inte vara ett villkor för att ekonomiskt bistånd ska beviljas. Den enskilde kan när som helst återkalla en fullmakt varför vid tiden för utbetalning måste det säkerställas med den enskilde att socialnämnden får tillgodogöra sig beloppet.

Fullmakten upprättas i två original varav en fullmakt lämnas, skickas eller faxas till banken och den andra bifogas akten. Kopia på fullmakt lämnas till den enskilde.

Mallen *Fullmakt – återbetalning* finns i Viva.

Vanligtvis accepterar A-kassor, försäkringskassan och bank att fullmakter används.

Bevakning och uppföljning

Utredningsassistent
Socialsekreterare

Varje månad följs samtliga återbetalningsärenden upp. Uppföljningen består i att kontrollera att betalning inkommit samt journalföra detta. Följer den enskilde inte återbetalningsplanen ska omedelbar kontakt tas via brev. Mallen *Betalningspåminnelse – återkrav* finns i Viva. Vid behov kan en återbetalningsplan behöva revideras, om den enskildes återbetalningsförmåga förändrats.

Betalningspåminnelser

Utredningsassistent
Socialsekreterare

Tre betalningspåminnelser (ett i månaden under tre månader) ska skickas till den enskilde samt att den enskildes ekonomiska situation ska utredas så långt det är möjligt innan ersättningstalan väcks i Förvaltningsrätten. Mallen *Betalningspåminnelse – återkrav* finns i Viva. Efter tre betalningspåminnelser via brev kallas den enskilde till besök på Socialkontoret. Bor den enskilde utanför Motala kommun skickas informationsbrev om att socialnämnden kan väcka ersättningstalan hos Förvaltningsrätten.

Ersättningstalan hos Förvaltningsrätten

Sektionschef i samråd
med socialchef

Om den enskilde har betalningsförmåga men inte betalar eller om det inte går att upprätta någon kontakt med den enskilde kan kommunen med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos Förvaltningsrätten. Talan måste väckas inom tre år från det att biståndet betalades ut. Har detta inte gjorts inom denna treårsperiod har socialnämnden därefter inte möjlighet att hävda krav.

Talan om ersättning får inte bifallas om den ersättningsskyldige genom att återbetala del av eller hela beloppet kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin livsföring i övrigt.

Socialnämnden behöver kunna styrka att den enskilde har delgivits beslutet vid en eventuell ersättningstalan.

Utredningsassistent

En utredningssammanställning upprättas som beslutsunderlag för socialchef som då kan besluta att föra talan om ersättning hos Förvaltningsrätten.

Mallen *Utredningssammanställning* finns i Viva.

Dom om återbetalning

Socialsekreterare

Om Förvaltningsrätten i dom beslutar att den enskilde ska återbetala utgivet belopp överlämnas kravet till kommunens kravavdelning när domen vunnit laga kraft. Kopia av domen skickas till kravavdelningen tillsammans med följande uppgifter om kontering vid återbetalt belopp.

Kravavdelningen begär med stöd av domen utmätning hos Kronofogdemyndigheten. Om inga pengar inbetalas skickas domen efter ett år vidare till ett av kommunen anlitat inkassobolag. Livslång bevakning sker där med jämna mellanrum, genom kontroll av gäldenärens betalningsförmåga.

Eftergift

Sektionschef i samråd
med socialchef

Enligt SoL har socialnämnden tre år på sig, efter att det ekonomiska biståndet utbetalats, att återkräva bistånd som beviljats mot återbetalning. Detta förutsätter att den enskilde har fått ett skriftligt beslut om återbetalningsskyldighet och om han/hon delgivits beslutet.

En bedömning om det finns skäl att överväga eftergift av hela eller delar av beloppet ska ske under ärendets gång. Är det troligt att den enskildes betalningsförmåga inte förbättras under lång tid eller om beslut att föra talan hos Förvaltningsrätten ej skett inom tre år kan återkravet efterges. Eftergift meddelas enligt 9 kap 4 SoL och beslutet går inte att överklaga.

Felaktig utbetalning, FUT

Socialsekreterare

Om den enskilde genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt orsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL betalats ut obehörigen eller med för högt belopp, får återkrav ske av det belopp som betalats ut för mycket. Detta gäller även om kommunen förorsakat den felaktiga utbetalningen och den enskilde skäligen borde insett detta. Exempel kan vara felräkningar eller en dubbel utbetalning som skett av misstag.

Beslut om detta fattas efter samråd med Sektionschef.

Se separat rutin för felaktiga utbetalningar (FUT).

Återbetalning enligt Socialförsäkringsbalken, tidigare 17 kap 1 § AFL

Socialsekreterare

Den enskilde ska vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos Försäkringskassan, vilket ska framgå av journalen. Återkravet bygger på en överenskommelse mellan den enskilde och kommunen. Denna form av återkrav av ekonomiskt bistånd kan enbart ske mot en väntad faktisk inkomst som antas ge ett överskott i förhållande till försörjningsstödsnormen, utom i de fall den enskilde felaktigt fått ekonomiskt bistånd. I det senare fallet ska biståndet alltid återkrävas.

Återsökning sker via framställan som sänds till Försäkringskassan.

Blanketten finns på deras hemsida:

<http://www.forsakringskassan.se/myndigheter/kommuner/blanketter>

Blankett nr: 3280

Framställan skickas ifylld till:

Försäkringskassans inläsningscentral

839 88 Östersund

Framställan ska skickas till Försäkringskassan per förmån och beslutstillfälle. Missar Försäkringskassan att sända beloppet till kommunen ska beslutet överklagas.